

Nr 294.

Af herrar **Olsson** i *Kullenbergstorp* och **Åkesson**, i *anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation af navigationsskolorna.*

Den 25 maj 1905 tillsattes af Kungl. Maj:t en kommitté, bestående af herrar August Wall, G. O. Wallenberg, Olof Gyldén, O. F. Hedborg, Alex. Thore och O. Gummesson med uppdrag att verkställa utredning och inkomma med förslag såväl angående erforderliga förbättringar uti utbildningen af handelsflottans befäl och underbefäl som ock rörande de förändringar, hvilka borde vidtagas rörande villkoren för anställande af befäl och underbefäl å svenska handelsflottan.

Denna kommitté, vanligen navigationskommittén kallad, afgaf den 30 oktober 1906 sitt betänkande. I detta hänvisas till ett utlåtande afgifvet utaf genom Sveriges Allmänna Sjöfartsförening utsedda kommitterade. Dessa ansågo antalet navigationsskolor inom riket vara väl stort, men förordade icke dess mindre upprättandet af en fullständig navigationsskola i Helsingborg (med både kaptens- och styrmansklass). Förslaget motiverades bl. a. sålunda: »Helsingborg är rikets andra stad i afseende på utmönstringar och den tredje i afseende på antalet inskrifna sjömän; staden kan slutligen i afseende på tontalet fartyg med allt skäl göra anspråk på att räknas bland rikets lifligaste sjöstäder. I Helsingborg är det möjligt att erhålla en för undervisningen intresserad direktion, och öfriga betingelser för meddelandet af en effektiv navigationsundervisning finnas på platsen. Till Helsingborg borde därför förflyttas någon af de förut befintliga navigationsskolorna, där lärjungeantalet är ringa och där betingelserna för skolans rätta skötsel delvis saknas.»

Navigationskommittén gör i denna punkt följande uttalande:

»Hvad sålunda blifvit anfördt, synes kommittén innebära en anvisning om den riktning, hvaruti förevarande fråga kan och bör lösas. Lika med 1897 års kommitterade och på af den anförda grunder anser kom-

mittén indragning af någon eller några af de nuvarande navigations-skolorna icke böra ske; men nyss anförda skäl hindra icke, att indragning af sjökaptensklassen i en eller annan af de befintliga skolorna skulle kunna utan olägenhet äga rum, och på samma gång skulle det framställda önskemålet om upprättandet af en navigationsskola i Helsingborg kunna tillgodoses.»

Kommittén föreslog indragande af sjökaptensklasserna vid navigations-skolorna i Gäfle, Västervik, Karlshamn och Strömstad och upprättandet af en fullständig navigationsskola i Helsingborg.

I Kungl. Maj:ts proposition till årets Riksdag har emellertid denna tanke ej vunnit beaktande. Propositionen omnämner kommitténs hufvudskäl, men dess konklusion blir ändock den, att navigationsskolan i Helsingborg ej förordas, emedan kommerskollegium och marinförvaltningen i ett gemensamt afgifvet utlåtande ej ansett sig kunna föreslå upprättandet af en dylik.

De två ämbetsverken erkänna dock, att Helsingborg är »en af rikets lifligaste sjöstäder» och att »genom det intresse stadens myndigheter lagt i dagen för erhållande af en navigationsskola därstädes, betingelser synas förefinnas för meddelandet af en effektiv navigationsundervisning på platsen». Ämbetsverken anse dock ej, att dessa synpunkter böra vara för frågan afgörande. De afstyrka Helsingborgsskolan af det enda skäl, att dess eventuella alumner lika gärna kunna hämta sin utbildning vid någondera af navigationsskolorna i Göteborg eller Malmö. »De, som vinna inträde i navigationsskolorna, torde merendels vara från landsbygden, särskildt kusttrakter, och för dem är det tvifvelsutan i allmänhet af mindre betydelse, om de upphålla sig å platser, som ligga på kortare eller längre afstånd fråd deras hemorter.»

Denna motivering mot Helsingborgsskolan, som alltså går ut på, att det för eleverna i en navigationsskola skulle vara likgiltigt, om skolan låge från deras hemorter nära eller fjärran, må i allmänhet få gälla — nota bene — när det är fråga om stora afstånd. Men när det gäller en eller ett par mil, ställer sig saken på ett helt annat sätt. För nordvästra Skånes tusende sjömän kan det visserligen vara likgiltigt, om deras navigationsskola förlagts till Malmö eller till Göteborg — men låge den i Helsingborg, så vore den så nära, att eleven kunde bo i föräldrahemmet och resa ut och in hvarje dag eller åtminstone så ofta, att han ej behöfde förlora kontakten med sina närmaste. Styrmans- eller kaptenskursen blefve för vederbörande elever från nordvästra Skåne högst väsentligt billigare, om den kunde absolveras i hemortens centrum Helsingborg.

Och hvilket enastående »levande åskådningsmaterial» för eleverna skulle ej Helsingborgs hamn och Öresund erbjuda.

Då man motsätter sig upprättandet af en navigationsskola i Helsingborg, förbiser man allt för mycket nordvästra Skånes, eller närmare angifvet, kuststräckan Råå—Helsingborg—Höganäs—Båstads karaktär af att vara ett centrum för mera intensivt sjöfartsintresse än hvad som kan påvisas beträffande någon annan del af våra kuster. Sveriges skeppslista vittnar därom; allmänt bekant är också, att här fostras en talrik och dugande stam af sjöfarande. Hvad vore då naturligare och nödvändigare än en navigationsskola i Helsingborg, hvars stora handelsflotta utgör ett bevis för befolkningens varma intresse för rederirörelsen, i hvilken ej blott nedlagts betydande kapital, utan hvaråt också ägnats ett framsynt arbete, vittnande om både sakkunskap och förståelse af denna verksamhet.

Helsingborgs stadsfullmäktige ha erbjudit sig att bekosta nödig lokal åt en eventuell navigationsskola inom staden.

Helsingborgs rangplats inom den svenska sjöfarten är ju välbekant. Den framgår ej minst af följande redogörelse öfver handelsflottans tonnage, hemmahörande i med navigationsskola gynnade städer, jämfördt med Helsingborgstonnaget:

Stockholms stad	35	segelfartyg	5,159 tons	214 ång.	118,878 tons
Kalmar »	27	»	4,301 »	8 »	2,495 »
Västervik »	14	»	916 »	4 »	550 »
Visby »	5	»	284 »	8 »	2,050 »
Karlshamn »	14	»	776 »	9 »	4,422 »
Malmö »	9	»	4,508 »	29 »	20,358 »
Göteborg »	53	»	20,444 »	256 »	170,728 »
Strömstad »	6	»	523 »	6 »	4,136 »
Gäfle »	8	»	4,696 »	24 »	16,826 »
Hernösands »	4	»	2,457 »	13 »	6,963 »
Helsingborgs »	42	»	10,067 »	71 »	78,055 »
(Helsingborgs sjömanshus distrikt utom staden . 129	»	»	15,148 »	10 »	8,568 »)

Ofvannämnda siffror äro hämtade från Sv. officiella statistik för kungl. kommerskollegium, med undantag hvad angår Helsingborgs sjömanshusdistrikt utom staden.

Än tydligare visas Helsingborgs karaktär af just ett sådant sjöfartscentrum, där en navigationsskola kunde bli af största nytta genom följande

Uppgift

öfver å nedannämnda sjömanshus inskrifna befälhafvare och öfrigt sjöfolk vid 1909 års utgång samt antalet påmönstrade under samma år.

	Antalet inskrifna ^{31/12} 1909	Antalet påmönstrade under år 1909
Sjömanshuset i Stockholm	3,932 personer	3,677 personer
» » Göteborg	5,140 »	7,210 »
» » Malmö	1,454 »	1,551 »
» » Hernösand	728 »	395 »
» » Strömstad	766 »	208 »
» » Karlshamn	715 »	487 »
» » Kalmar	1,214 »	— »
» » Västervik	648 »	171 »
» » Gäfle	1,141 »	812 »
» » Visby	572 »	396 »
» » Helsingborg	2,711 »	2,932* »

Som af dessa öfversikter framgår, kommer Helsingborg som sjöfartscentrum och som en stad, dit sjöfolket söker sig för att få hyra, näst efter Stockholm. Helsingborgs sjömanshus har årligen med flera sjömän att skaffa än Malmö och Gefle tillsammansantagna. Öfriga städer med navigationsskolor kunna i dessa afseenden ej jämnställas med Helsingborg.

Skulle hos Riksdagen betänkligheter förefinnas mot upprättandet af en ny navigationsskola, så gifver den kungl. propositionen anvisning på flera navigationsskolor i mindre sjöfartsstäder, hvilka utan verklig skada för sjöfartsnäringen torde kunna indragas, hvarigenom det af oss här nedan begärda anslaget till en navigationsskola i Helsingborg mer än väl kunde täckas.

* Rå tullstation 122 påmönstrade.
Helsingborg... 2,932 »

Summa 3,054 påmönstrade.

På här angifna grunder hemställa vi, att Riksdagen måtte besluta

att i Helsingborg måtte inrättas en fullständig navigationsskola med såväl kaptens- som styrmansklass och att till aflönande af lärarekrafter vid densamma måtte å ordinarie stat anvisas samma belopp, som i Kungl. Maj:ts nådiga proposition föreslås anvisadt till navigationsskolan i Malmö.

Stockholm den 13 april 1910.

Olof Olsson
i Kullenbergstorp

N. Åkesson.

Nr 295.

Af herr **Lindley**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, angående omorganisation af navigationsskolorna.*

Kungl. Maj:t har i sin proposition nr 103 angående navigationskolornas omorganisation, med undantag för de föreslagna lönerna, i hufvudsak följt den för ändamålet tillsatta kommitténs förslag.

Denna år 1905 tillsatta kommitté bestående af herr August Wall, G. O. Wallenberg, Olof Gylden, O. F. Hedborg, Alex. Thore och O. Gummesson hade till uppgift att verkställa utredning och inkomma med förslag såväl angående erforderliga förbättringar uti utbildningen af handelsflottans befäl och underbefäl som ock rörande de förändringar som böra vidtagas ifråga om villkoren för anställning såsom befäl eller underbefäl å svenska handelsfartyg. Någon representant för sjömans- eller oexaminerade maskinist- och eldarekårerna fanns icke med i denna kommitté, hvadan man här saknar alla uttryck för deras uppfattning i ofvan berörda frågor. Veterligt har icke håller någon särskild åtgärd vidtagits för att inhämta dessa kategoriers åsikter.